

Oikeusministeriö
VN/26873/2024-OM-110

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto oikeusministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi rikoslain 6 luvun 5 §:n muuttamisesta

Lastensuojelun Keskusliitto (LSKL) antaa lausunnon oma-aloitteisesti.

Esitysluonnoksen keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan uuden rangaistuksen koventamisperusteen lisäämistä rikoslain 6 luvun 5 §:n 1 momenttiin. Koventamisperusteeksi säädettäisiin tahallisen henkeen, terveyteen tai vapauteen kohdistuvan rikoksen tekeminen henkilölle, johon tekijä on rikoslain 21 luvun 16 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa suhteessa, oman tai rikoksen kohteena olevan henkilön lapsen läsnä ollessa taikka nähden tai kuullen, kun rikoksen havaitseminen on omiaan vaarantamaan lapsen terveyttä tai kehitystä, taikka tahallisen henkirikoksen tai törkeän pahoinpitelyn tekeminen henkilölle tämän lapsen tai tähän erityisessä riippuvuus- tai hoivasuhteessa olevan lapsen läsnä ollessa taikka sellaisen lapsen nähden tai kuullen (ns. lapsirauharikos).

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 14.6.2027.

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto

Esityksen tavoitteet ovat kannatettavia ja tärkeitä

Lastensuojelun Keskusliitto (LSKL) pitää esityksen tavoitteita lasten oikeuksien suojan vahvistamisesta kannatettavina ja tärkeinä.

YK:n lapsen oikeuksien komitea on Suomelle vuonna 2023 antamissa loppupäätelmissä suositellut, että Suomi varmistaa, että kaikki lapsiin kodissa tai kodin ulkopuolella kohdistuneet väkivaltatapaukset tutkitaan tehokkaasti ja niihin puututaan, että väkivallantekijät saatetaan syytteeseen ja heitä rangaistaan tekojensa vakavuutta vastaavilla seuraamuksilla ja että uhrien on mahdollista saada asianmukaista terapiaa, toipua, sopeutua uudelleen yhteiskuntaan ja saada hyvitystä.¹

¹ YK:n lapsen oikeuksien komitean loppupäätelmät Suomen yhdistetyistä viidennestä ja kuudennesta raportista (2023), kohta 23(f). CRC/C/FIN/CO/5–6. Epävirallinen suomennos saatavilla [https://um.fi/documents/35732/0/CRC_C_FIN_CO_5-6_fi+\(1\).pdf/](https://um.fi/documents/35732/0/CRC_C_FIN_CO_5-6_fi+(1).pdf/).

LSKL pitää tärkeänä myös tavoitetta selkeyttää voimassa olevaa oikeustilaa muun muassa rangaistuksen määrittämisestä koskien. Esityksen mukaan ei ole kattavaa tietoa siitä, miten väkivaltarikoksen tekemiselle lapsen läsnä ollessa annetaan rangaistuskäytännössä merkitystä ja kuinka yhdenmukaisella tavalla (s. 8).

LSKL kuitenkin pitää esityksen lapsivaikutusten arviointia puutteellisenä. Tämä huomioiden LSKL katsoo, että esityksen perusteella jää epäselväksi, parantaisiko ehdotettu sääntely tosiasiaissa lapsen oikeuksien toteutumista.

Lapsiin kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida kattavammin

LSKL katsoo, että esityksellä on merkittäviä lapsiin kohdistuvia vaikutuksia, joita tulee jatkovalmistelussa arvioida kattavammin ja tarkemmin.

Kuten esityksessä todetaan, koventamisperuste saattaa edellyttää lapsen kuulemista ja esitys voi siten johtaa lisääntyneisiin lasten kuulemisiin. Toisaalta esityksen mukaan koventamisperusteen soveltamisen edellytykset voitaisiin selvittää myös lasta kuulematta, jos on riittävästi muuta näyttöä.

Koventamisperusteen soveltamisen edellytysten täyttymistä lasta kuulematta ei kuitenkaan avata esityksessä mainintaa enempää.

LSKL katsoo, että kuulemisten mahdollista lisääntymistä ja sen vaikutuksia lapsille tulee arvioida tarkemmin. Jatkovalmistelussa tulee selvittää ja arvioida, miten kuulemisen kielteisiä vaikutuksia olisi mahdollista lieventää ja vähentää.

LSKL katsoo, että esityksen yhteisvaikutukset NKV-direktiivin täytäntöönpanoa koskevan työryhmän mietinnön mukaisten ehdotusten² ja esityksessä viitatus HE 63/2026 vp esityksen (ns. Barnahus-yksiköiden toiminta) kanssa tulee arvioida ja esitystä tältä osin täydentää.

NKV-direktiivin täytäntöönpanoa koskevassa työryhmän mietinnössä on ehdotettu muun muassa esitutkintalain mukaisen erityisen suojelun tarpeessa olevan asianomistajan kuulustelua koskevien säännösten soveltuvan jatkossa seksuaalirikoksen tai lähisuhdeväkivallan asianomistajan lapseen tai asianomistajan kanssa samassa kotitaloudessa asuvaan hänestä riippuvaisessa asemassa olevaan henkilöön, joka on muodollisesti rikosprosessissa todistajan asemassa.

Ns. Barnahus-yksiköiden toimintaa koskevassa hallituksen esityksessä (HE 63/2026 vp) ehdotetaan muun muassa yksiköille pyynnöstä kuulusteluissa avustamisen tehtäviä myös silloin, kun lasta on tarpeen kuulla rikoksen todistajana. Kyseisessä esityksessä ehdotetun soveltamisalan laajenemisen ei kuitenkaan ole arvioitu juurikaan lisäävän yksiköiden asiakasmääriä (HE 63/2026 vp, s. 29–30 ja 31).

LSKL katsoo, että jatkovalmistelussa on tärkeää huomioida edellä mainitut ehdotukset ja mahdolliset säännösmuutokset lausuttavana olevan koventamisperusteen kannalta.

² Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisesta annetun direktiivin täytäntöönpano : Työryhmän mietintö. Oikeusministeriön julkaisu, [Mietintöjä ja lausuntoja 2026:26](#).

Lopuksi LSKL pitää hyvin tärkeänä, että lapsen suojelun ja tuen tarve tunnistettaisiin riippumatta hänen virallisesta asemastaan rikosprosessissa. Kuten esityksessä kuvataan (s. 4–5), perheväkivallan ja väkivallan todistaminen on lapselle erittäin haitallista.

Suomessa on panostettava väkivallan ehkäisyyn ja tunnistamiseen

Lopuksi LSKL pitää välttämättömänä korostaa tarvetta panostaa väkivallan ehkäisyyn laaja-alaisesti sekä sen tunnistamiseen.

Lapsen oikeuksien komitea on Suomelle antamissaan suosituksissa kehottanut tehostamaan muun muassa ihmisoikeuksien ja lapsen oikeuksien sekä yleissopimuksen periaatteiden opettamista koulujen pakollisen opetuksen suunnitelmissa kaikissa koulutusmuodoissa.³ Turvataitojen ja konfliktin ratkaisussa tarvittavien taitojen opettamisen tärkeys lapsille ja nuorille niin kotona, opetuksessa kuin vapaa-ajan toiminnassa on tunnistettu muun muassa väkivallaton lapsuus toimenpidesuunnitelmassa 2026–2033.⁴

Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2026–2033⁵ sisältää 37 toimenpidettä, joista osa koskee yksinomaan naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ennaltaehkäisyä. Ennaltaehkäisevät toimenpiteet käsittävät muun muassa ammattilaisten osaamisen vahvistamisen väkivallan eri muodoista ja niiden tunnistamisesta.

Myös lapsen oikeuksien komitea on suositellut Suomea tehostamaan tiedotus- ja koulutusohjelmia lisätäkseen suuren yleisön, opettajien, terveydenhuollon ammattihenkilöiden, sosiaalityöntekijöiden ja muiden lasten parissa ja hyväksi työskentelevien ammattihenkilöiden tietoisuutta kaikenlaisesta väkivallasta ja hyväksikäytöstä.⁶

³ YK:n lapsen oikeuksien komitean loppupäätelmät Suomen yhdistetyistä viidennestä ja kuudennesta raportista (2023), kohta 36(f). CRC/C/FIN/CO/5–6. Epävirallinen suomennos saatavilla [https://um.fi/documents/35732/0/CRC_C_FIN_CO_5-6_fi+\(1\).pdf/](https://um.fi/documents/35732/0/CRC_C_FIN_CO_5-6_fi+(1).pdf/).

⁴ Väkivallaton lapsuus : Toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä vuosille 2026–2033. [Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2025:13](#). Esim. s. 181 ja 210.

⁵ Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2026–2033. [Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2025:12](#).

⁶ YK:n lapsen oikeuksien komitean loppupäätelmät Suomen yhdistetyistä viidennestä ja kuudennesta raportista : (2023), kohta 23(i). CRC/C/FIN/CO/5–6. Epävirallinen suomennos saatavilla [https://um.fi/documents/35732/0/CRC_C_FIN_CO_5-6_fi+\(1\).pdf/](https://um.fi/documents/35732/0/CRC_C_FIN_CO_5-6_fi+(1).pdf/).